

ZAAD & VOER

MAGAZINE VOOR DE
KWALITEITSBEWUSTE VEEHOUDER
Uitgave 2019/2 ■ Vlaanderen

Milkway, duurzaam in daden

3

Onderzoek maakt
grasteelt duurzaam

4

Benutting ruwvoer
kan veel hoger

8

NutriHerb gras-
voederkruiden

12

Nu zaaien,
straks kiezen!

VOORWOORD

De oplossing is gras

Albert Einstein zei eens: 'In the middle of difficulty lies opportunity'. Anders gezegd: te midden van de moeilijkheid ligt de mogelijkheid. Deze uitspraak past ons als een jas. Van alle kanten krijgen we als landbouw te maken met eisen om te verduurzamen: minder CO2 gebruik, minder emissie van ammoniak en methaan en minder gebruik van kunstmest. Van de andere kant hebben we in de wereld meer monden te voeden en worden de risico's op mislukte teelten groter.

Aan ons de vraag of we kunnen bijdragen aan minder emissies, hogere opbrengsten, en weerbaardere grassen. Het lijkt haast een onmogelijke opgave. Daarom doen we veel onderzoek. Onderzoek om in te spelen op al deze eisen. Dagelijks werken bij Barenbrug vijftien medewerkers aan het gras van morgen. Het gras waarmee u over tien jaar ook nog voldoet aan de vraag van de maatschappij, overheden en consumenten van zuivel en vlees.

We hebben daarbij één groot voordeel, en dat is ons hoofdproduct: gras. Gras is het ultieme product dat jaarrond CO2 vastlegt en op gronden die niet voor akkerbouw geschikt zijn mineralen en voedingsstoffen vasthoudt. Gras is ook het ideale product om regionaal eiwit te telen en koeien te voorzien van heel veel welzijn tijdens de weidegang. Het belang van gras zal alleen maar toenemen. Aan ons de taak om het te laten voldoen aan alle toekomstige eisen.

Wij zijn er klaar voor!

Bastiaan en Frank Barenbrug

Inhoudsopgave

- 3 **Onderzoek maakt grasteelt duurzaam**
- 4 **Interview met Tonnie Vissers**
- 6 **Maximaal melken met gelijktijdig bloeiende mengsels**
- 8 **Biodiversiteit en voederwaarde**
- 10 **Met gemak 12,5 ton droge stof van NutriHerb-weide**
- 12 **Nu zaaien, straks kiezen**
- 14 **Gezonde koe en meer melk**

Zaad & Voer 2019/2

Mede mogelijk gemaakt door:

Tom Niehof

Productmanager voedergrassen

Tonnie Vissers

Specialist veestapelmanagement bij CRV

Will van Hoof

Tekstschrijver voor Zaad&Voer

Een uitgave van:

 BARENBRUG

Onderzoek maakt grasteelt duurzaam

Duurzaamheid is een steeds belangrijker onderwerp. Ook aan weides met gras worden eisen gesteld. Met uitgebreid onderzoek draagt Barenbrug bij aan een duurzame toekomst voor melkveehouders.

TEKST **Will van Hoof**

Efficiënt met mineralen, een lage behoefte aan (kunst)mest, minder emissie, maximaal CO2 vastleggen en weerbaar tegen koude én droge omstandigheden: we stellen nogal wat milieueisen aan het gras in onze weides. En dan moeten die weides ook nog eens veel gras voor uw koeien opbrengen van een hoge kwaliteit. Zowaar geen sinecure. Om blijvend duurzaam te ondernemen, is onderzoek naar gras en grasmengsels noodzakelijk. Daarom beschikken we over uitgebreide onderzoeksfaciliteiten waarmee we grassen ontwikkelen die voldoen aan toekomstige eisen.

Genetische verschillen

De verregaande milieueisen zijn ook zichtbaar in de visie van de EU en landelijke overheden die steeds vaker uitgaan van een landbouw die werkt in een kringloop. Hoe minder mineralen een grasplant nodig heeft, en hoe beter de planten mineralen benutten, hoe meer de kringloop zich sluit. Zit er nog ruimte in een verder optimalisatie van grassen? "Jazeker", zegt Piet Arts, global research director. "Er zijn grote genetische verschillen tussen grassen van dezelfde soort, en zelfs binnen grassen van dezelfde graspopulatie. Dit betekent dat er nog volop ruimte is voor verbetering."

Het onderzoek van Barenbrug gebeurt op verschillende niveaus: zowel in het laboratorium als op het veld. In het lab kunnen we bijvoorbeeld de verteerbaarheid van de grasplant onderzoeken.

Met uitgebreide onderzoeksfaciliteiten ontwikkelt Barenbrug duurzame grassen voor de melkveehouder.

Hoe beter gras verteert, hoe minder methaan een koe produceert. Ook een gedeelte van de droogteproeven vinden in ons laboratorium plaats. Een ander belangrijk onderzoek doen we naar de voedingsbehoefte van grassen, waaronder stikstof. Via gecontroleerde toediening van water met voedingsstoffen (hydroponics) kunnen we elke voedingsstof exact doseren en productie van grassen meten.

**Voorspelbaar
resultaat
onder alle
omstandigheden**

Voorspelbaar resultaat

Het onderzoek op het veld gebeurt in verschillende klimaatzones, op verschillende gronden op verschillende inzaaimomenten. "Grassen die niet stabiel produceren, vallen af. We willen rassen met een voorspelbaar resultaat onder alle omstandigheden", geeft Arts aan.

Op het veld gaan de droogteproeven verder door gebruik van rain out shelters. Met deze verrijdbare tunnels worden proefvelden afgedekt op het moment dat het gaat regenen. Ook worden de grassen uitgebreid getest op productiekenmerken zoals beginontwikkeling, opbrengst, zodedichtheid, wintervastheid, enzovoort. Arts: "Met een team van vijftien medewerkers zijn we dagelijks bezig om de beste grassen te ontwikkelen voor een duurzame toekomst van veehouders." ■

"Er zijn koeien die van 1 kg droge stof 1,3 kg melk geven en er zijn koeien die van 1 kg droge stof 1,9 kg melk geven. Dit scheelt ruim 3.000 kg melk per koe per lactatie bij dezelfde voeropname."

'Benutting ruwvoer kan veel hoger'

Willen we duurzaam melken zonder verliezen van voedingsstoffen en mineralen, dan moet de benutting van het eigen ruwvoer omhoog. Dat kan door gras beter verteerbaar te maken maar ook door koeien te fokken die gras efficiënter benutten. Met veertig jaar ervaring in de fokkerij weet Tonnie Vissers van fokkerijorganisatie CRV hier alles van. Een interview.

INTERVIEW MET **Tonnie Vissers** □ TEKST **Will van Hoof**

Welke ontwikkeling ziet u in de veefokkerij?

"Het gaat steeds meer toe naar een hogere efficiëntie van een koe: een efficiëntere voerbenutting maar ook een efficiëntere eiwit- en vetbenutting. De kostprijs van een liter melk wordt voor 60 procent in beslag genomen door voerkosten. Hieraan werken levert dus veel op voor melkveehouders."

Zit er veel spreiding tussen de koeien als het gaat om voerefficiëntie?

"De spreiding is zeer groot. Op enkele proefstallen meten we elke gram voer die de koeien opnemen en ook het waterverbruik en de liters melk die het dier geeft. Daarnaast wordt tweemaal per dag het gewicht van de koe gemeten. We merken dat er grote verschillen zitten tussen de dieren. Er zijn koeien die van 1 kg droge stof 1,3 kg melk geven en er zijn koeien die van 1 kg droge stof 1,9 kg melk geven. Bij een drogestofopname van 20 kg per dag is dat een verschil van ongeveer 10 kg melk. Dit scheelt dus ruim 3.000 kg melk per koe per lactatie bij dezelfde voeropname."

Blijft de genetische spreiding binnen de populatie voldoende groot als je gaat fokken op voerefficiëntie?

"Ja, de genetische variëteit is geen enkel probleem. We kennen het dna-profiel van een koe volledig. Hiermee kunnen we veel breder koeien selecteren dan voorheen. Onze selectiemogelijkheden zijn gigantisch groot geworden. Veel groter dan in het verleden. Omdat de gegevens ook betrouwbaar zijn, kunnen we heel snel nieuwe genen inbrengen in de veestapel."

Hoe snel gaat de vooruitgang?

"Enorm snel. De vooruitgang is nog nooit zo snel gegaan als nu. Maar we selecteren niet op één kenmerk. De productie telt voor 40 procent mee, gezondheid ook voor 40 procent en exterieur voor 20 procent. We willen koeien die op alle fronten beter worden."

Heeft fokken op voerefficiëntie nog consequenties voor het uiterlijk van een koe?

"Koeien zullen zeker niet zwaarder worden dan nu. Een iets lichtere koe heeft minder onderhoudsvoer nodig. Dit is een voordeel. Wat het optimum is tussen melkgift, gewicht en voerefficiëntie weten we nog niet exact."

Weidegang neemt toe, dus het bestanddeel gras en kuilvoer in een rantsoen ook. Houden jullie daar rekening mee?

"We moeten naar een koe die meer gras goed kan omzetten. Ook hierin zitten grote verschillen. Bij de ene koe gaan de melkgehalten hard onderuit als ze van het winterrantsoen naar het grasrantsoen gaan. Een andere koe laat juist een kleine daling zien. Gehalterijkere koeien hebben minder last van de overschakeling op een grasrantsoen. We weten waar op het dna deze aanleg zit en kunnen daar dus op selecteren."

Op welke manier kan weidegras geoptimaliseerd worden zodat er minder verliezen optreden?

"Ik ben geen echte grasexpert, maar de uitdaging zal er in liggen om het gras beter verteerbaar te maken voor de koe. Hoe meer een koe direct kan benutten, hoe minder methaan ze produceert. Maar de methaanproductie is ook verschillend per individuele koe. Door samen met grasspecialisten op te trekken, kunnen we nog veel vooruitgang boeken." ■

'De vooruitgang is nog nooit zo snel gegaan als nu'

Tijdens de CRV-ledendagen presenteerden grasspecialisten van Barenbrug de workshop "Meer eiwit van eigen land". Dit was een mooie gelegenheid om de kennis over fokkerij en de teelt van goed ruwvoer met elkaar te delen.

Tonnie Vissers

Tonnie Vissers werkt als specialist veestapelmanagement bij CRV, een coöperatieve internationale organisatie voor rundveeverbetering met 24.000 leden. CRV realiseert jaarlijks ongeveer 3 miljoen inseminaties.

Maximaal melken met gelijktijdig bloeiende mengsels

Een voorspelbare grasopbrengst, in tonnen én kwaliteit, waarvan koeien maximaal melk geven. Dat is het grote voordeel van mengsels met gelijktijdig bloeiende rassen. Milkway-mengsels Smakelijk, Top Silo en Doorzaai beschikken over dit unieke kenmerk.

□ TEKST Will van Hoof

Bloeiend gras stopt met groeien, is minder goed verteerbaar en de bloeiwijze bevat weinig eiwit en suiker. Voor weidende koeien is dit gras een grote stoorzender in de nutriëntenopname, waardoor het voor melkveehouders lastig is de melkproductie constant te houden. Wilt u een voorspelbare graskwaliteit? Zowel in tonnen als in aanwezige voedingsstoffen? Voorkom dan uw weides in mei/juni volop in bloei komen. De lagere voederwaarde van bloeiend gras blijkt ook uit analyses: het bevat 150 VEM minder dan niet-bloeiend gras. Als uw koeien 10 kg droge stof per dag van bloeiend gras opnemen,

Voederwaarde bloeiend gras daalt

geven ze 7 tot 8 liter melk minder dan wanneer ze niet bloeiend gras vreten. Praktisch gezien kun je bloeiend gras compenseren door meer krachtvoer te voeren. Maar dat kost u extra geld en is negatief voor een goede kringloop. Bovendien hebben koeien dan een extra structuurbron nodig.

Bloeistengel niet zichtbaar

Ook voor maaien is een bloeiende grasplant niet ideaal. Tien dagen voordat je de bloeistengel ziet, is de bladmassa maximaal en de kwaliteit het hoogst. Als u dan maait heb je de grootste kuil met de hoogste voederwaarde. Bovendien verloopt de hergroei van het gemaaide perceel veel sneller wanneer u niet te laat maait.

Kies voor mengsels met gelijktijdige bloei

Met de drie topmengsels Smakelijk, Top Silo en Doorzaai uit het Milkway-assortiment weet u zeker dat u kwaliteit oogst. De topassen in deze mengsels scoren de hoogste cijfers voor kroonroestresistentie, winterhardheid en opbrengst. Bovendien zijn de rassen geselecteerd op de bloeidatum. Met de voordelen op een rijtje is het makkelijk kiezen.

Milkway•Smakelijk

- Smakelijkste weidemengsel door de uitstekende resistentie tegen kroonroest, timothee en gelijktijdige bloei.
- Ideale combinatie tussen tetra- en diploide rassen. Koeien geven bij beweiding de voorkeur aan tetra's, vanwege de open stand en hoge suikergehalte.

Milkway•Top Silo

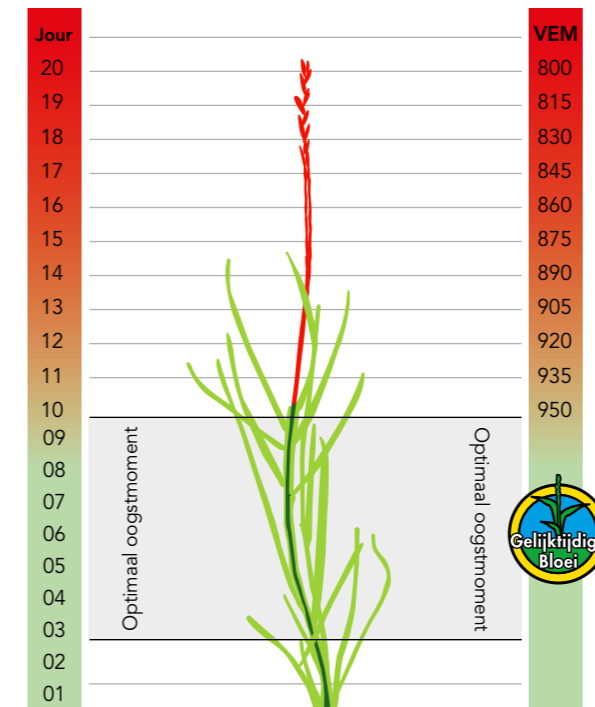
- Hoge voederwaarde door gelijktijdige bloei.
- Geen kans voor onkruiden en lange levensduur door uitstekende persistentie, ook bij uitsluitend maaien.

Milkway•Doorzaai

- Extreem snelle opkomst, ook bij lage bodemtemperaturen.

De Milkway mengsels zijn vanaf augustus beschikbaar met rassen uit de nieuwe oogst.

Voederwaarde en bloei

Zodra de bloeistengel zichtbaar is, daalt de voederwaarde

Omdat bij bloeiend gras ook nog eens de onderste bladeren afsterven, verslechtert de smaak van de kuil en krijgen schimmels kans zich te vermeerderen. Belangrijk is daarom het gras na de tweede snede niet in bloei te laten komen. Omdat standaard grasmengsels zowel middenvroeg als late rassen bevatten, is het moeilijk om het juiste maaimoment te kiezen: in de

tweede tot en met de vierde snede kom je stengels tegen. Voor Barenbrug is dit de reden om de bloeidata binnen Milkway-mengsels gelijk te maken. De rassen in deze mengsels bloeien binnen een korte periode. Hierdoor kunt u altijd het juiste maaimoment kiezen en is de opbrengst en voederwaarde optimaal. Uw koeien geven er goed melk van.

Kleine spreiding in schietdata

De grassen in de Milkway mengsels Smakelijk, Top Silo en Doorzaai bloeien tussen 30 mei en 4 juni. De relatief klein spreiding in de schietdata is de garantie voor een goede kwaliteit en opbrengst. ■

Gras en voederkruiden voor duurzame melkveehouderij

Gezonder melkvee en een betere bodemvruchtbaarheid

Het is meer dan een trend: overheid, burgers en consumenten willen zuivelproducten uit een duurzame melkveehouderij. Afwachten is voor melkveehouders geen optie. Daarom introduceert Barenbrug een nieuw ruwvoerconcept: NutriHerb, een gecertificeerd gras-voederkruidenmengsel.

□ TEKST Tom Niehof

Acht jaar onderzoek en testen. Dat is voorafgegaan aan het samenstellen van de ideale mix van gras en voederkruiden. Het resultaat: NutriHerb. De voederkruiden in NutriHerb zijn allemaal inheems en speciaal geselecteerd voor dit mengsel. Bovendien zijn alle kruiden en grassen gecertificeerd. Dit geeft garantie op kenmerken zoals kiemkracht, vrij van onkruidzaad en raszuiverheid.

Rijke biodiversiteit

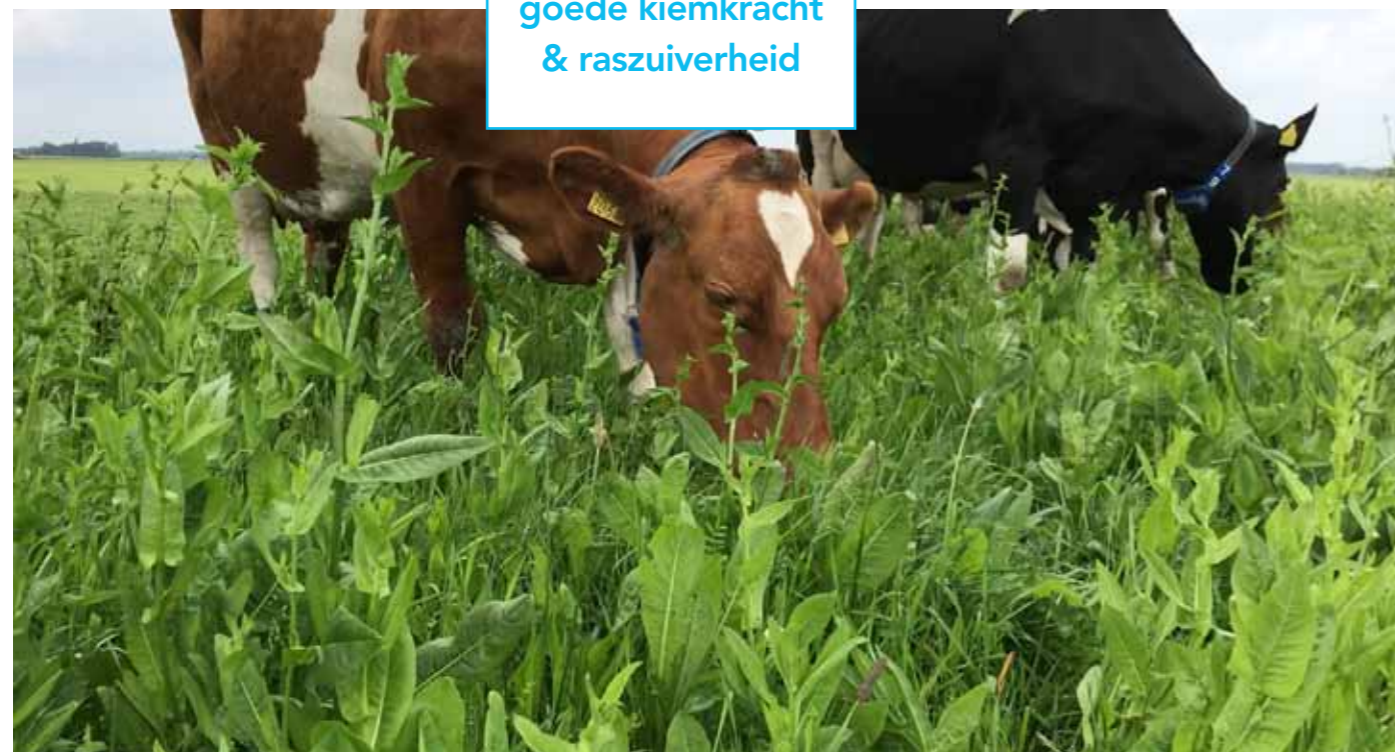
NutriHerb verrijkt de biodiversiteit van uw grasland. Het mengsel combineert biodiversiteit en voederwaarde. De gezondheid van je melkvee en de bodemvruchtbaarheid nemen toe. Bovendien draagt het bij aan de populaties bijen, insecten en weidevogels.

Uitstekende voederwaarde

Voor gemis aan voederwaarde hoeft u niet bang te zijn. Integendeel. De voederwaarde van NutriHerb is gelijk aan de voederwaarde van een weide met Engels raaigras. Voederkruiden zoals weegbree, cichorei en klaver hebben zelfs een uitgesproken hoge voederwaarde van ongeveer 1.200 VEM. De totale voederwaarde van een NutriHerb-kuil is daarmee zeer concurrerend.

Is NutriHerb smakelijk? Jazeker. De ruime afwisseling in planten betekent voor koeien elke dag een feestmaal. De tannines, etherische oliën en het hogere mineralengehalte van de verschillende kruiden verhogen de vruchtbaarheid, uiergezondheid en de algemene weerstand van je melkvee.

Gecertificeerd dus
gegarandeerd
goede kiemkracht
& raszuiverheid

Bodem minder droogtegevoelig

Meerdere van de toegepaste voederkruiden wortelen diep, tot 75 centimeter. Hierdoor is de grond goed waterdoorlatend en minder droogtegevoelig. Ook het gras in het NutriHerb-mengsel wortelt diep. Barenbrug maakt namelijk gebruik van zachtbladig rietzwenk waarvan de wortels ruim 1 meter diep de grond in gaan. Omdat sommige kruiden zowel diep wortelen als vlinderbloemig zijn, zoals rolklaver, is de synergie tussen de voederkruiden en het gras maximaal. De stikstof, die de wortelknolletjes van rolklaver maken, kan door het zachtbladig rietzwenk direct opgenomen worden. Extra kunstmest toedienen is op deze percelen niet nodig. NutriHerb is ook beschikbaar op basis van Engels raaigras.

Gegarandeerde kwaliteit door gecertificeerde zaden

Met NutriHerb geniet u jaren van een uitstekende

gewasopbrengst. NutriHerb is namelijk als enige mengsel gecontroleerd en gecertificeerd door de NAK. Dit betekent dat het mengsel voldoet aan strenge eisen voor kiemkracht en zuiverheid. De voederkruiden zijn aangevuld met de beste grassen. Hierbij is nauwgezet gekozen voor grassen die passen bij het groeipatroon van de kruiden.

Gemakkelijk te zaaien kant en klaar mengsel

NutriHerb is een kant en klaar mengsel waardoor u het eenvoudig kunt zaaien. U weet dus zeker dat je de verschillende kruiden en het graszaad in de goede verhouding zaait.

Meer biodiversiteit

Omdat NutriHerb zo is samengesteld dat er gedurende het hele groeiseizoen kruiden in bloei staan, trekt een weide met NutriHerb veel bijen en insecten aan. En u weet, waar insecten zijn, zijn ook vogels. Met NutriHerb verbetert u de lokale biodiversiteit. ■

Teelthandleiding

De teelt van een gras-voederkruiden vraagt om speciale aandacht. Het zaad mag niet te diep gezaaid worden en de het perceel mag niet te veel

bemest zijn. Wilt u meer weten over een teelt van gras-voederkruiden. Op de website van Barenbrug vindt u een teelthandleiding voor het aanleggen en onderhouden van een gras-voederkruidenweide.

'Met gemak 12,5 ton droge stof van NutriHerb-weide'

Corné Ansems runt samen met zus Erica kaasboerderij De Ruurhoeve in het Brabantse Hoogeloo. Ze hebben drie jaar ervaring met het gras/kruidentmengsel NutriHerb. De variatie in planten bevat uitstekend: alleen gras is voor hen geen optie meer. En de opbrengst? Die is met 12,5 ton per hectare meer dan uitstekend.

REPORTAGE MET **Corné Ansems** □ TEKST **Will van Hoof**

Kaas van kruidenweides. Oostenrijkse en Zwitserse kaasboeren zweren er bij. Ook Corné en Erica Ansems uit de Brabantse Kempen zagen de voordelen: geurende kruiden hebben een positieve invloed op de smaak van kazen. Hun Cholfitty kaas - het paradepaardje van het bedrijf met extra omega 3 en omega 6 vetzuren - zou nog beter van samenstelling worden met de kruiden. En ja, ook het verhaal van sappige, gevarieerde weides waar de koeien zich kostelijk in vermaken, doet het goed bij hun klanten die graag een ommetje maken om in Hoogeloo 'kaas van de boer' te kopen.

Eerst de akkerranden

De familie Ansems schakelde niet in één keer over. Het eerste jaar heeft zij alleen negen meter brede akkerranden ingezaaid met NutriHerb. Zo deden Corné en Erica ervaring op. Het goede gevoel na één jaar gaf de doorslag om de huiskavel met dertien hectare volledig van kruidenweides te voorzien. Dat was de droge zomer van 2018... "Toch viel de opbrengst niet tegen", zegt Corné. "We hebben vorig jaar 12,5 kg droge stof per hectare aan ruwvoer gewonnen. Daar zijn we zeer tevreden mee."

NutriHerb bevat naast gras rode klaver, karwei, cichorei, esparcette en smalle weegbree.

Betere eiwitbenutting

Kruiden hebben typische eigenschappen. Zo groeit de smalle weegbree die Barenbrug heeft gekweekt in de hoogte in plaats van in de

breedte. Weegbree verbetert de eiwitbenutting in de pens en zorgt voor een rijk bodemleven. Andere kruiden, zoals cichorei en esparcette, pakken maagdwormen aan zodat jongvee beter groeit. Esparcette heeft nog een andere bijzondere eigenschap: de pens van koeien produceert minder van het broeikas methaan wanneer dit kruid in het rantsoen aanwezig is.

De koeien van Corné en Erica vinden het ondertussen prima. Via stripweiden geeft Corné de koeien dagelijks een extra strook kruidengras. "Ze vreten alle kruiden op en zijn niet selectief." Voor de veehouders zelf is het ook een genot. Het kuilvoer ruikt lekker zoet en zeker niet zuur. Komend jaar hoopt Corné nog wat hooi te kunnen winnen. "Want dat ruikt pas echt lekker. Net alsof je in de Oostenrijkse Alpen bent." ■

Kaasboerderij De Ruurhoeve

Aantal melkkoeien: 55
Aantal stuks jongvee: 45
Grondoppervlakte: 50 ha
Huiskavel: 13 hectare met NutriHerb voederkruiden
Kaasproductie: 35.000 kg/jaar
Activiteiten: kaasverkoop, workshop kaasmaken, rondleidingen, boerenlunch, terras.

Kom naar Oudenaarde op 21 en 22 september

Ontmoet Barenbrug op Werktuigendagen 2019

Op zaterdag 21 en zondag 22 september vinden de Werktuigbouwdagen plaats in Oudenaarde. Ook Barenbrug is aanwezig op deze unieke beurs. De Werktuigendagen in Oudenaarde zijn uitgegroeid tot een begrip in de landbouwwereld. Dit jaar vindt de 34ste editie plaats. Het unieke concept draagt hier zeker aan bij: er zijn volop demonstraties op een terrein van maar liefst p120 hectare.

Gezond melkvee

Met het thema 'Gezond melkvee met ruwvoer van eigen land' is ook Barenbrug aanwezig. Barenbrug zal de producten die de gezondheid van melkvee tonen aan het publiek. Voorbeelden hiervan zijn: het weidemengsel Milkway•Smakelijk, het inkuilmiddel Bonsilage Fit, het gras-voederkruidmengsel NutriHerb en het zachtbladig rietzwenk NutriFibre.

De rassen in Milkway•Smakelijk hebben een gelijktijdige bloei. Alle aren worden in de tweede snede gemaaid zodat het gras gedurende de rest van het jaar zijn kwaliteit en smakelijkheid behoudt. Milkway•Smakelijk bevat ook timothee. Dit smakelijke gras is voor de koeien zoals de mayonaise op de frieten voor ons is.

U bent van harte welkom bij Barenbrug

De grasspecialisten van Barenbrug heten u van harte welkom op de Barenbrugstand. Wij praten graag met u bij onder het genot van een hapje en een drankje. Ook denken wij graag met u mee over vraagstukken over de teelt van gezond ruwvoer en het conserveren hiervan.

U komt toch ook?

Op 'Oudenaarde' staat de professionele landbouwer centraal. Alle fabrikanten (van tractoren tot trailers en van hakselaars tot zaaimachines) geven acte de préséance. Maar ook ondernemers in het groen komen volledig aan hun trekken. Kortom: 'Oudenaarde' is een beurs die u niet voorbij mag laten gaan! ■

Productiegras of groenbemester, Tornado 2 geeft je de keuze

Nu zaaien, straks kiezen

Zaaien als groenbemester of als tijdelijk productiegras dat elk jaar met gemak zes keer gemaaid kan worden: Tornado 2 is een echte alleskunner die je de nodige flexibiliteit geeft in het teeltplan.

□ TEKST **Astrid van den Brink**

Wat is er mooier dan komend voorjaar op elk moment te kunnen kiezen wat je met een perceel gras doet: doorhouden als een absolute toppeerceel voor de productie van kuilgras of toch omploegen en het perceel gebruiken voor de maisteelt? Met Tornado 2 is dit mogelijk. Het mengsel is specifiek samengesteld om voor een korte periode een enorme massa te produceren. De Italiaanse raaigrassen in dit mengsel leveren 35 procent meer opbrengst dan een standaard weidemengsel waardoor je je voorraad een boost kunt geven. Maar het mengsel is ook zeer geschikt als groenbemester om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren. Kortom: ideaal om dit najaar in te zetten wanneer je nog niet zeker weet wat je teeltplan komend jaar is.

Italiaans met bewezen kwaliteit

Italiaans raaigras is er in vele kwaliteiten. De meeste Italiaans raaigrassen kenmerken zich door een enorme zaadopbrengst, dus goedkope productie. De kwaliteit van deze rassen laat nogal eens te wensen over. Kies je voor Tornado 2 dan weet je zeker dat je goed zit. Alle componenten van het mengsel zijn beproefd en staan op de topposities van de Rassenlijst. Wij hebben bij het samenstellen van het mengsel uitsluitend gekozen voor rassen die

goed scoren op bovengrondse productie en maximale voederwaarde. De opbrengst zal je dus altijd positief verrassen.

Standvastiger en beter berijdbaar

Tornado 2 onderscheidt zich ook van standaard Italiaans door een hogere persistentie. Het gewas is standvastiger, beter berijdbaar. Ook oogst je door deze eigenschappen een schoner gewas. Kuilen van Tornado 2 zijn fris en met een laag aandeel ruw-as. De intensieve beworteling verhoogt in korte tijd het organische stofgehalte van de bodem, waardoor het mengsel ook zeer geschikt is voor inzaai als groenbemester.

Hoogste drogestofopbrengst

Tornado 2 is bekend om het ras Barmultra II. Dit Italiaans raaigras heeft de hoogste drogestofopbrengst in de eerste snede bij najaarsinzaai in de groep met tetraploïde rassen. Barmultra II staat al sinds jaren op de Belgische rassenlijst. Nog steeds staat dit ras bovenaan de Rassenlijst door zijn uitstekende drogestofopbrengst. Ook op de productiekennmerken roestresistentie (8,0) en persistentie (7,4) scoort Barmultra II uitstekend. Vanaf dit najaar zit ook de nieuwe toppeer Aeros in het mengsel.

Tornado 2 Massale grasopbrengst en verbetering bodemstructuur

- Geschikt voor inzaai laat in het najaar.
- Ideaal voor vruchtwisseling.
- Verhoogt het organische stofgehalte van de bodem.
- Te combineren met het klavermengsel Duet (8-10 kg/ha).
- 2 tot 3-jarige teelt zeer productief gras.

**Kies voor
flexibiliteit in je
teeltplan**

Goed zorgen voor je bodem

Een goede bodemvruchtbaarheid is een belangrijk voor de teelt van alle gewassen. Door de juiste beslissingen te nemen kunt u de bodemvruchtbaarheid van uw grond verbeteren. De keuze voor een goede groenbemester is hiervoor de eerste stap. Tornado 2 is zeer geschikt voor inzaai na de mais. U kunt aankomend voorjaar dan nog besluiten of u de groenbemester onderploegd voor extra organische stof, of oogst voor een extra snede ruwvoer.

Gegarandeerd ondanks lage kiemtemperatuur

Kies je voor inzaai van een groenbemester en wil je veel ondergrondse massa? Kies dan voor SoilCover.

SoilCover is samengesteld uit turbo zaden, die zelfs bij lage temperaturen snel kiemen en vestigen. Je bent dus zeker van een geslaagde groenbemester.

Extra snede eiwitrijk ruwvoer

Wilt u de ruwvoerpositie dit jaar nog aanvullen, pak dan uw kans met ProtaPlus. Het mengsel van Italiaans raaigras in combinatie met 40% klaver (incarnaat- en perzische klaver) zaait u in augustus of september. Deze klavers ontwikkelen zeer snel waardoor u in oktober kunt je al een flinke snede oogsten. Bovendien zorgen de wortels van de klaver voor een betere bodemstructuur en bodemleven waarvan het volggewas volgend jaar profiteert. ■

Gezonde koe en meer melk met Bonsilage Fit mais

Wie wil het niet: fitte koeien, minder jongvee en meer melk in de tank? Met Bonsilage Fit mais lukt dit: koeien blijven gezond, gaan langer mee en produceren optimaal.

□ TEKST Edward Ensing

Door melkzuur om te zetten in propyleenglycol en azijnzuur, verbetert de energiebalans van de mais. Het inkuilmiddel Bonsilage Fit mais combineert het conserveren van de maiskuil met het verbeteren van de energiebalans. De universiteit in Göttingen (Duitsland) heeft hier onderzoek naar gedaan. De conclusie: wanneer de energiebalans van de mais verbetert door de vorming van propyleenglycol en azijnzuur daalt het aantal ketonen in het bloed van koeien. Hierdoor hebben de dieren significant minder last van slepende melkziekte. Bovendien geven de koeien meer melk en zijn ze sneller drachtig (-0,3 inseminaties per koe). Door de hoge drachtigheid gaat ook de tussenkalftijd naar beneden.

Voeg Bonsilage Fit mais toe

Wil je ook profiteren van de voordelen van de vorming van extra propyleenglycol en azijnzuur? Voeg dan tijdens hakselen Bonsilage Fit mais toe aan

de kuil. Bonsilage Fit mais bevat een ideale mix van bacteriën die de suikers omzet in de juiste verhouding propyleenglycol en azijnzuur. Hierdoor ontstaat een 'pensklimaat' waarmee koeien voer optimaal kunnen verteren.

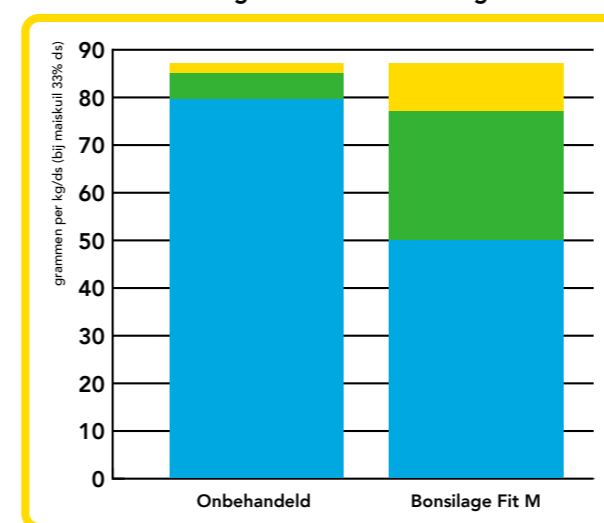
Doe de proef op de som

Door de proef op de som te doen, zie je zelf of de werking van Bonsilage Fit mais effect heeft. Vraag aan de kuilmonsternemer om - na de toediening van Bonsilage Fit mais aan de maiskuil - ook propyleenglycol te analyseren. Bonsilage Fit mais maakt 330 kilo propyleenglycol aan in de maiskuil per potje. 1 potje Bonsilage Fit mais is geschikt voor het inkuilen van 100 ton snijmais. In een onbehandelde kuil zit bijna geen propyleenglycol. De hoeveelheid azijnzuur komt met Bonsilage Fit mais drie keer hoger te liggen dan in een onbehandelde kuil.

Minder kans voor schimmels en broei

Snijmais is behoorlijk moeilijk schimmelvrij te bewaren. Onderzoek toont aan dat 62 procent van de maiskuilen te veel schimmels en broei bevatten. De door Bonsilage Fit mais extra aangemaakte azijnzuur, is een garantie dat de kuil niet zo snel warm wordt. Schimmels krijgen

Gezonde energiebalans met Bonsilage Fit mais

Fit mais zet melkzuur om in een gezonde energiebalans van melkzuur, azijnzuur en propyleenglycol

Bron: ISF Instituut Schaumann Bonsilage

■ Melkzuur ■ Azijnzuur ■ Propyleenglycol

hierdoor minder kans zich te ontwikkelen. Bonsilage Fit mais heeft het beste resultaat in kuilen van 32 tot 35 procent droge stof. Net iets eerder oogsten is dus geen probleem wanneer je Bonsilage Fit mais toepast. Je koeien vreten een zeer gezond product en zelf heb je meer tijd om een groenbemester in te zaaien.

2,5 cent per koe per dag

Behandelen van mais met Bonsilage Fit mais kost 1,63 euro per ton. Een koe die dagelijks 5 kg droge stof aan snijmais vreet verbruikt dagelijks 2,5 cent Bonsilage Fit mais. Dit is een zeer geringe investering gezien de vele voordelen. ■

Weinig prikkelt de zintuigen meer dan de eerste grassnede in het voorjaar: de geur van drogend gras, de zon in het gezicht en de eerste hectiek op het land. De eerste snede is een 'mijlpaal' in het seizoen.

Elke snede gras krijgt zijn verdiende aandacht van melkveehouders, maar de eerste snede is wel de meest bijzondere. Het is de snede met de hoogste kwaliteit en de eerste aanleg van de nieuwe wintervoorraad waarvan boeren hopen goed te kunnen melken.

De eerste snedes zijn dit jaar overal in België aardig gelukt. Nu is het zaak om ook de laatste snedes met een goede opbrengst en kwaliteit in de kuil te krijgen. Veehouders kunnen de kans op goede najaarskuilen zelf flink vergroten door te kiezen voor de juiste mengsels en eventueel inkuilmiddelen.

Onze Milkway•Smakelijk heeft een zeer hoge resistentie tegen kroonroest. Ook in het najaar is de smakelijkheid uitstekend. Als u daarnaast onze Bonsilage-inkuilmiddelen gebruikt geeft u een kwaliteitsimpuls aan graskuilen: Bonsilage remt broei, conserveert de kuil en zet pensbelastende suikers om naar propyleenglycol. Wilt u meer weten hoe u uw graskuilen nog beter kunt maken? Neem dan contact met ons op voor een vrijblijvend advies.

Tom Willems
T. +32 474 10 78 09

Pieter Vos
T. +31 6 22 26 57 07

Make Life Beautiful

Het verbeteren van de gezondheid van melkvee, het stimuleren van biodiversiteit, het vergroten van de hoeveelheid organische stof maar ook het genieten van het prachtige Hollandse landschap tijdens een fietstochtje. Gras is van grote waarde. Wij doen er alles aan om hier, samen met u, duurzaam van te profiteren.

Wij zijn namelijk elke dag op zoek naar nog innovatieve grasoplossingen. Dit doen we door met u in gesprek te blijven. Uw gedrevenheid gecombineerd met onze kennis van de nieuwste technologieën, maakt dat we al 114 jaar de mooiste producten maken. We schuwen niet om tijdens deze zoektocht af te stappen van de gebaande paden. Tja, soms liggen de beste ideeën daar waar je ze niet verwacht. Eén ding is hierbij zeker; het belang van u als gebruiker van ons gras staat altijd centraal.

Bij Barenbrug geloven wij erin dat met het maken van kleine stapjes we groeien naar een groene, duurzame wereld. Stapt u met ons mee?

 BARENBRUG

Make Life Beautiful

